

Bakhtiyar Rustamov - 50 JT, 2010

(H#2)

Final award

Təltif “Şahmat bəstəçiliyi” jurnalının Dekabr ayında buraxılmış 14-cü sayında dərc olunub.

Присуждение опубликовано в азербайджанском журнале по шахматной композиции “Shahmat bestechiliyi” No14 Dekabr 2010.

The award was published in Azerbaijan chess composition magazine “Shahmat bestechiliyi” No14 December 2010.

17 ölkədən 48 müəllifin 82 məsələsi / 82 problems by 48 authors from 17 countries: Azerbaijan (Islam Kazimov-3, Kenan Velikhanov-3, Elmar Gasimov-1, Araz Almammadov-2,5, Elmar Abdullayev-1, Salman Javadzade-2, İlham Aliyev-0,5, Elnur Aliyev-1, Ramil Javadov-0,5), **USA** (Mike Prcic-0,5, Geoffrey Caveney -3), **Bosnia** (Fadil Abdurahmanovic-0,5), **Poland** (Stefan Milewski-3, Eligiusz Zimmer-1, Waldemar Tura-1), **France** (Abdelaziz Onkoud-3), **Ukraine** (Aleksandr Tsaplin-3, Vitalij Shevchenko, Roman Zalokotskij-3, Viktor Syzonenko-3, Mikhail Gershinskiy -0,5, Jurij Belokon-1, Valery Kopyl-1, Aleksandr Semenenko-1,5, Valery Semenenko-0,5), **Russia** (Gennady Chumakov-1, Evgeniy Fomichev-2, Aleksandr Pankratev -0,5, Aleksandr Nikolichev-1, V.Vinokurov-2,5, V.Kirillov-0,5, Ivan Antipin-1, Vitalj Medintsev-3, Vladislav Nefyodov-0,5), **Belarus** (Cheslav Jakubovskij-2), **Germany** (Dieter Muller-3, Michael Barth-3, Friedrich Hariuc-1), **Italy** (Agostini Valerio-1), **England** (Chris Feather-1), **Macedonia** (Zivko Janevski-2, Zlatko Mihajloski-1), **Bulgaria** (Leonid Chertkov-2), **Greece** (Nikos Pergialis-2,5, Emmanouil Pantavos-2,5), **Slovakia** (Zoltan Labai-2), **Sweden** (Christer Jonsson-2), **Mongolia** (Lkhundevin Togookhuu-2).

Sələflər /*Anticipations*: **No54. Yuriy Belokon (Kc2/Ke4)** Edmund Makkai, Ideal-Mate Review 1998, com. W=Kd6, Ba7, Sg5, Sh2 B=Kf4, Rh8, pf5. **No55. Araz Almammadov (Kh7.Ka1)** güclü ideya sələfi - Dieter Müller, Schach-Echo 1978. W=Kh5, Rc5, Rd5 B=Kg1, Qd6, Rb5, Rc7, Bb3, Bb4, pb6, b7, g7.

İlk növbədə mənim yubileyimə həsr olunmuş yarışın təşkilinə və keçirilməsinə görə Azərbaycan Şahmat Federasiyası, o cümlədən İlham Əliyevə (Sumqayıt), məsələlərin sələflərinin yoxlanılmasındakı böyük əməyinə görə isə Vladimir Persiyanova (Rusiya) öz minnətdarlığımı bildirmək istədim.

30 ildən artıqdır ki, mən qardaşım (Bəxtiyar və Lütfiyar Rüstəmovlar) şahmat məsələlərinin tərtibi ilə məşğul oluruq. Bizim müəllimimiz Aleksandr Sarıçev (2.8.1909 - 7.12.1986) olub və məhz onun sayəsində şahmat məsələlərinə olan bizim baxışlar, meyarımız və zövqümüz formalaşmışdır. Mən hər zaman yardımlı mat janrında çoxsaylı həlli olan, həmçinin bir qalaq fiqurları olmayan məsələləri (hər hansı bir qəliz mövzunu həyata keçirməkdən ötrü demək olar ki, lövhədəki bütün fiqurlardan istifadə edilir) əkiz məsələlərdən üstün qiymətləndirmişəm. Azsaylı fiqurlarla və düzgün (ideal) matlarla olan məsələləri çox bəyəniyəm. Gənc yaşlarımdan cəbri məsələlərə (A, a, B, b və s.) qarşı neqativ münasibətim yaranıb. Bütün bunlar müsabiqə məsələlərinin yerlərinin müəyyən edilməsinə təsir etdi.

Mən təşkilatçılardan məsələləri anonim, yəni müəlliflərin adı və soyadı göstərilmədən göndərilməsinə xahiş etdim. Mənə elə gəlir ki, bu qiymətləndirmədə obyektiv olmağa imkan verir. Yarışın səviyyəsi çox yüksək idi. Yarışda iştirak edən bütün müəlliflərə öz minnətdarlığımı bildirirəm. Hamını qarşıdan gələn Yeni il münasibəti ilə təbrik edirəm və yeni uğurlar arzulayıram!

В первую очередь выражаю свою благодарность Шахматной Федерации Азербайджана, в частности Ильгаму Алиеву (Сумгайыт) за помощь в организации и проведении конкурса посвященного моему юбилею, В.Персиянову (Россия) за огромную труд в проверке предшественников задач.

Более 30 лет мы с братом занимаемся составлением задач (братья Бахтияр и Лютфияр Рустамовы). Наставником нашим был Александр Сарычев (2.8.1909 - 7.12.1986) и во многом благодаря ему сложились наши взгляды, критерии и вкусы к шахматным задачам. В кооперативном жанре я всегда ценю задачи с множественными решениями выше чем, задачи – близнецы, а также задачи, где нет груды фигур (ради проведения какой-то сложной темы, используется, чуть ли не весь комплект фигур). Нравятся задачи с малым числом фигур и с правильными (идеальными) матами. С юных лет сложились негативное отношение к задачам, где много алгебры (вариант A, a, B, b и т.д.). Все это повлияло в определении мест конкурсных задач.

Я попросил организаторов прислать мне задачи анонимно, без указания фамилий и имен авторов. Мне кажется, это позволяет быть предельно объективным в своих оценках. Уровень конкурса был очень высоким.

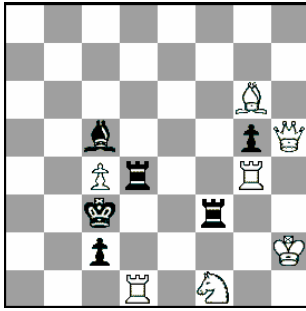
Благодарю всех участников принявших участие в конкурсе. Поздравляю всех вас с наступающим Новым годом и желаю новых успехов!

Mükafat / Prizes - 500\$: 1st Prize - 150 \$, 2nd Prize - 120\$, 3rd Prize - 100\$, 4th Prize - 80\$, 5th Prize - 50\$.

Azərbaycan bəstəçiləri üçün xüsusi mükafat / Special distinction for Azerbaijan composers: Special prize - 30\$, Special honourable mention -20\$.

No33. Viktor Syzonenko (Ukraine)
B.Rustamov-50 JT, 2010

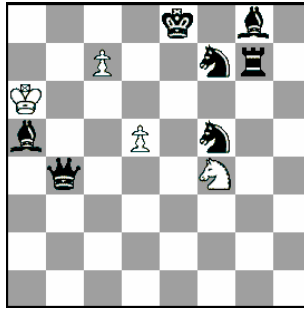
1st Prize

H#2vv 2 Sol

No67. Vadim Vinokurov (Russia)
B.Rustamov-50 JT, 2010

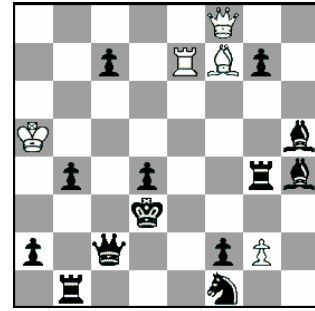
2nd Prize

H#2 b) Sf7→d8, c) Sf5→d8

No11. F.Abdurahmanovic, M.Prcic
B.Rustamov-50 JT, 2010

3rd Prize

H#2 4 Solutions

No33. Viktor Syzonenko (Ukraine)

Virtual play: 1.Rxc4? Rb1 2.Rh3+ Qxh3+ 3.Be3!, 1.Rxd1?! Re4 2.Kd3 Qxf3+ 3.Be3!

Solution: 1.Rf5! Sd2 2.Kd3 Rg3#, 1.Rdf4! Bd3 2.Kd4 Qh8#

Yüngül quruluş, əks-səda kombinasiya və dörd ağ fiqurun funksiyasının dövrəsi (Qh5, Rg4, Bg6, Sf1). İki yanlış iz (1.Rc4?, 1.Rd1?). Bağlama ilə çoxfiqurlu düzgün matlar.

Легкая конструкция, эхо-комбинация и цикл функции 4-х белых фигур (Qh5, Rg4, Bg6, Sf1). Два ложных следа (1.Rc4?, 1.Rd1?). Многофигурные правильные маты со связкою.

No67. Vadim Vinokurov (Russia)

a) 1.Qf8 Sh5 2.Se7 Sf6#, b) 1.Be6 cdQ+ 2.Kf7 de6#, c) 1.Kd7 cdR 2.Kc7 Se6#

Zalokotski əkizləri. Bu tip əkizlərlə dərc olunmuş əksər məsələlərdə eyni xanada yerdəyişmə formalıdır. On görə ki, məqsədə çatmaq üçün yeri dəyişdirilən fiquru qeyri-tematik xanaya da qoymaq olar. Hazırkı məsələdə hər iki qara at məhz “c8” xanasına qoyulmalıdır. Maraqlı məntiqi bəstədir. Öncə “c7” piyadasının özü, sonra isə onun müxtəlif fiqurlara çevrilməsi istifadə olunur. Ağ piyadanın çevrilməsi ilə olan variantlarda mat eyni xanadan verilir. Məsələdən iki qara fiqur götürülüb (Ra8 və a7 qara piyadası-V.Persianovun versiyası), bundan sonra məsələ mereditə çevrilir, qara qeyri-komplektin əvəzinə isə qara “əsilzadə” alınır.

Близнецы Залокотского. В большинстве опубликованных задач с этим типом близнеца, перестановка на одно и то же поле формальна, т.к. для достижения цели переставляемую фигуру можно поставить и на поле, отличное от тематического. В данной задаче оба коня чёрных должны переставляться именно на поле c8.

Довольно логичная композиция. Сначала используется сама пешка c7, потом её превращения в разные фигуры. В вариантах с превращениями белой пешки маты даются с одного поля. Из задачи убраны две черные фигуры (Ra8 и пешка a7- версия В.Персиянова), после чего стала мерeditом, а вместо черного некомплекта получился черный аристократ.

No11. Fadil Abdurahmanovic (Bosnia) and Mike Prcic (USA) 3rd Prize

1st set: 1.Kc3 Re6 [A] 2.Kb3 Qxb4# (Re3+?), 1.Qd2 Be6 [B] 2.Ke3 Qf3# (Bc4+?) White Grimshaw with dual avoidance.

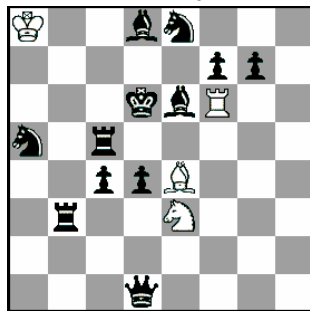
2nd Set: 1.g6 Re6 [A] 2.Kc4 Re3# (Qxb4+?), 1.g5 Be6 [B] 2.Ke4 Bc4# (Qg3+?)

Həllin ilk cütündə ağ Qrimşou, ikincidə isə ağ batareya və Qrimşou xətti üzrə batareya matları yaranır. Gələcəyin məsələsi (30-cu illərdən məlum olan “Adabaşev sintezi”). Məsələ analoji olaraq ikinci cüt həllin əlavə edilməsi ilə müəlliflərdən birinin məsələsi əsasında tərtib edilib (F.Abdurahmanovic, Springaren 1996). Əla məsələdir!

В первой паре решении - белое Гримшоу, а во втором создается белая батарея и батарейные маты по линии Гримшоу. Так называемый «HOTF (Helpmates of the future) - Коопмат будущего» (де факто известный с 30-х годов «синтез Адабашева»). Задача составлена на основе задачи одного из авторов (F.Abdurahmanovic, Springaren 1996) с добавлением аналогичной второй пары решений. Отличная задача!

No1. Kenan Velikhanov (Azerbaijan)
B.Rustamov-50 JT, 2010

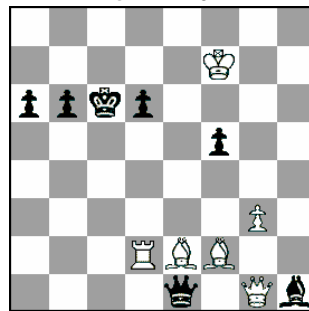
4th Prize

H#2 2 Sol b) Be4=Sc7, b=c) Rf6->c7

No38. Evgeniy Fomichev (Russia)
B.Rustamov-50 JT, 2010

5th Prize

H#2 4 Sol

No1. Kenan Velikhanov (Imishli, Azerbaijan) 4th Prize

- a) 1.Kd7 Sd5 2.Bf5 Bxf5#, 1.Ke5 Bf3 2.Bg4 Sxg4#,
b) 1.Ke7 Rxe6 2.Kf8 Rxe8#, 1.Rcb5 Rxe6 2.Kc5 Sa6#,
c) 1.Sb7 Kb8 2.Rd5 Sxc4#, 1.Sc6 Re7 2.Bd5 Sf5#

Qara fil ilk iki həlldə qurban verilir, son iki variantda isə Qrimşou bağlaması yaradır. Ağ fiqurun funksiyasının dəyişməsi, lakin "b" əkizi təəssüratı bir qədər korlayır.

Черный слон жертвуется в двух вариантах (а), а в близнеце (с) создает перекрытие Гримшоу. Перемена функций белых фигур, но близнец «b» немного портит впечатление.

No38. Evgeniy Fomichev (Russia) 5th Prize

- 1.Qc1! Rd4 2.Kc5 Qxc1#, 1.Bg2! Bd4 2.Kd5 Qxg2#
1.Qxd2! Kf6 2.Kd5 Qxh1#, 1.Qxf2! Qa1 2.Kc5 Qc3#

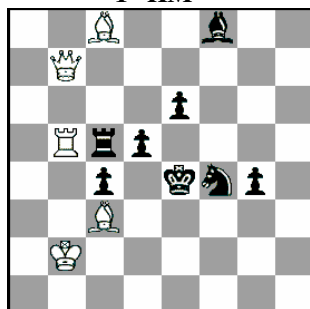
Yenə də HOTF məsələ - gələcəyin yardımlı matı: ilk cüt həlldə qara vəzir və filin mat xanasına gəlişi ilə ağ Qrimşou, ikincidə isə qara vəzir Qrimşou yaradan ağ top və fili vurur. Fəal ağ vəzir və çox yüngül mövqə!

Опять же т.н. «HOTF (Helpmates of the future) - Коопмат будущего»: в первой паре решений белое Гримшоу с приходом черных ферзя и слона на матовые поля; во второй черный ферзь бьет образующие Гримшоу белые ладью и слона. Активный белый ферзь и очень легкая позиция!

No34. Viktor Syzonenko (Ukraine)

B.Rustamov-50 JT, 2010

1st HM

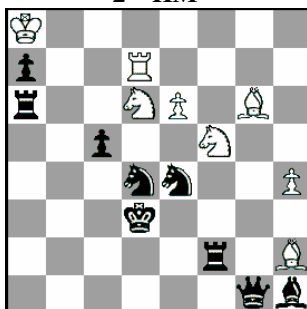

H#2 a) b) Rb5<->Bc8!, c) wBb5,
(or standart: Rb5<->Qb7), d) wRc8

No81. V. Nefyodov, A.Semenenko

B.Rustamov-50 JT, 2010

2nd HM

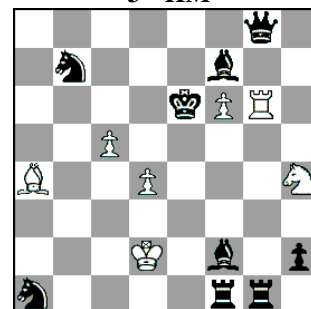

H#2 b) Bh2->e1, c) -Rf2, d) Ra6->e3

No14. Abdelaziz Onkoud (France)

B.Rustamov-50 JT, 2010

3rd HM

H#2 6 Sol

34. Viktor Syzonenko (Ukraine) 1st honourable mention

- a) 1.Bd6 Qxd5+! 2.Kxd5 Bb7#, b) 1.Kd3 Bxc4+! 2.Kxc4 Qa6#,
c) 1.Kf5 Bxe6+! 2.Kxe6 Qd7#, d) 1.Rc6 Rxd5! 2.Kxd5 Qxc6#

Əkizlərin yeni kompleksi: ikinci mövqedə fiqurlar qarşılıqlı olaraq əvəzlənir, üçüncü və dördüncüdə isə ayrıca dəyişdirilir. Qurbanlarla olan əks-sədalı oyun.

Новый комплекс близнецов: во второй позиции фигуры взаимозаменяются, а в третьей и четвертой – заменяются отдельно. И органичная эхо-игра с жертвами!

No81. Vladislav Nefyodov (Russia) and Aleksandr Semenenko (Ukraine) 2nd honourable mention

- a) 1.Sxf5 Bh5 2.Ke3 Sc4#, b) 1.Sxd6 Rb7 2.Kc4 Se3#,
c) 1.Qe3 Sxe4 (A) 2.Kxe4 Sxd4# (B), d) 1.c4 Sxd4 (B) 2.Kxd4 Sxe4# (A)

Daha bir HOTF məsələ. Ənənəvi Zilahini (həllin ilk cütü) və "yalançı Zilahi"-ni (həllin ikinci cütü) birləşdirən qəliz kompleks təqdim olunub. Həllin ilk cütündə öndəki fiqurların dolaylı batareyası, ikinci həlldə isə geridəki fiqurların birbaşa batareyası

mat edir. Tərəflərin atlarının qarşılıqlı götürülməsi. Ayrı-ayrılıqda bu həllərə rast gəlinib, lakin müəllif onları birləşdirməyə nail olub. Əkizlərin daha incə yaradılmasını istərdim.

Еще одна «НОТФ» задача. Представлен сложный комплекс, объединяющий традиционный Зилахи (первая пара решений) и псевдо-Зилахи (вторая пара решений). В первой паре решений матуют передние фигуры косвенных батарей, во второй – задние фигуры прямых батарей. Взаимные взятия коней сторон. Отдельно обе пары решений уже встречались, но автор соединил их. Хотелось бы, чтобы близнецы образовывались более утонченно.

No14. Abdelaziz Onkoud (France) 3rd honourable mention

1. h1=B Bc2 2.Bd5 Bf5#, 1.Sd6 Sg2 2.Sf5 Sf4#,
1.Bg3 Bc6 2.Be5 d5#, 1.Bxh4 Rg5 2.Rxf6 Re5#,
1.Qd8 Sf5 2.Qd5 Sg7#, 1.Be8 Bb5 2.Bd7 Bc4#.

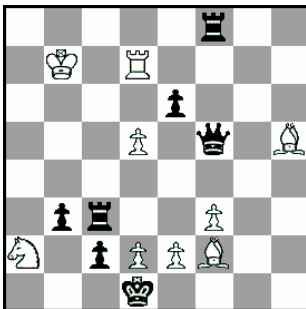
Özünü qarama ilə task məsələ. Əks-səda ortoqonal-diaqonal analogiyası ilə düzgün matlar.

Task задача самоблокированием. Правильные маты с эхо ортогонально-диагональной аналогией.

No73. Lkhundevin Togookhuu (Mongolia) 4th HM

B.Rustamov-50 JT, 2010

4th HM

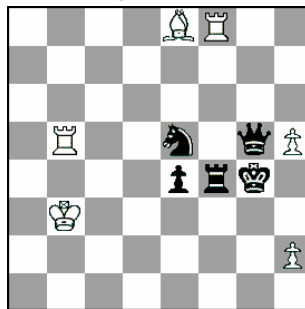

H#2 b) Kb7->h1

No15. Abdelaziz Onkoud (France) 5th HM

B.Rustamov-50 JT, 2010

5th HM

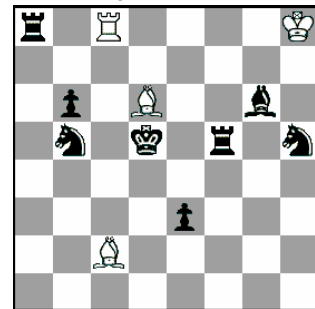

H#2 2 Sol

No77. Ivan Antipin (Russia) 6th HM

B.Rustamov-50 JT, 2010

6th HM

H#2 b) Sh5->c4, c) Bg6->e6, d) Bc2->f1

No73. Lkhundevin Togookhuu (Mongolia) 4th honourable mention

a) 1.Qxf3 dc (de?) 2.Qxe2 de#, b) 1.Qxd5 e3 (f4?) 2.Qxd2 f4 #

Ağ yarımbatareyanın xətlərinin təmizlənməsi. Ağ piyadaların bağlanması və açılması, özünübaqlama, xəttin təmizlənməsinin və batareyanın işə salınmasının növbələnməsi. Bağlama ilə batareya düzgün matı.

Расчистка линии белой полубатареи. Связывание и развязывание белых пешек, самосвязывание, чередование расчистки линии и запуска батареи. Батарейный правильный мат со связкой.

No15. Abdelaziz Onkoud (France) 5th honourable mention

1.Qf6 h4 2.Kf5 Bd7#, 1.Sg6 h3 2.Kxh5 Rh8#

Méredit. Bağlama ilə düzgün matlar. Ancaq məsələ növbəti üç məsələyə çox yaxındır (Claude Goumondy- Die Schwalbe 1980, 4. Prize, Peter Kniest- Feenschach 1971, Claude Goumondy - Probleemblad 1989), tam sələf adlandırmaq olmaz, lakin aşağı orijinallıq ona yuxarı qalxmağa imkan vermir.

Мерedit. Правильные маты со связкой. Но, задача очень близка к трем задачам (Claude Goumondy- Die Schwalbe 1980, 4. Prize, Peter Kniest- Feenschach 1971, Claude Goumondy - Probleemblad 1989), полным предшественником назвать нельзя, но низкая оригинальность не позволяет задаче подняться выше.

No77. Ivan Antipin (Russia) 6th honourable mention

a) 1.Re5 Bc5 2.Be4 Bb3#, b) 1.Se5 Rd8 2.Kc6 Be4#,

c) 1.Sd4 Bf8 2.b5 Rc5#, d) 1.Kd4 Bb8 2.Rd5 Rc4#

Ağ "əsizdə", lakin hər variantın ideyasına dəfələrlə rast gəlinib.

Белый аристократ, но идея каждого варианта встречалось много раз.

Циклический Зилахи. Аннигиляция белых тематических фигур. Все фазы объединены скрытым подхватом поля с5 белым ферзем.

No25. Cheslav Jakubovskij (Belarus) 6th commendation

a) 1.Rh6 d8=S 2.Rg6 Rf7#, 1.Rf1 d8=R 2.Rf5 Rd6#,

b) 1.Sc7 d8=B 2.Se6 Be7#, 1.Kc5 d8=Q 2.Kb4 Qa5#

Eyni xanada ağ piyadanın çevrilməsinin kvarteti ilə dörd düzgün mat.

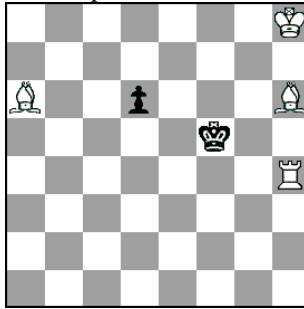
Квартет превращений белой пешки на одном поле с четырьмя правильными матами.

Azərbaycan bəstəçiləri üçün xüsusi fərqlənmə
Special distinction for Azerbaijan composers

No24. Salman Javadzade (Azerbaijan)

B.Rustamov-50 JT, 2010

Special Prize

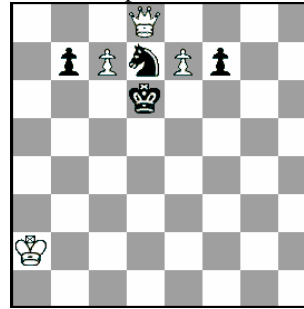

H#2 b) +bpf6, c=b) +bSe4,
d=c) +bQc3, e=d) +bBd7, f=e) +bRh5

No32. İlham Aliev, Kenan Velikhanov (Azerbaijan)

B.Rustamov-50 JT, 2010

Special HM

H#2 4 Sol

No24. Salman Javadzade (Ganja, Azerbaijan)

a) 1. d5 Rh3 2. Kg4 Bc8#, b) 1.Ke5 Bc4 2.f5 Bg7#

c) 1. Sc5 Bf4 2.Se6 Bd3#, d) 1.Qg3 Bf4 2.Qg6 Bc8#

e) 1.Kg6 Bb5 2.Bf6 Be8#, f) 1. Ke5 Bb7 2.Rf5 Rxe4#

5 müxtəlif qara fiqurun əlavə olunması ilə yaranan əkzilər (müəllifin fikrincə ilk dəfədir). "f" əkizində "h6" ağ fili hələ də iştirak etmir, ona görə bu variant lazım deyildi, məsələ onsuz da yaxşıdır.

Создание близнецов с добавлением 5-ти разных черных фигур (по мнению автора, первый раз). В близнеце "f" белый слон на h6 не участвует в решении, поэтому лучше было бы этот вариант убрать, задача хороша и без этого.

No32. İlham Aliev (Sumgayit, Azerbaijan), Kenan Velikhanov (Imishli, Azerbaijan)

1.b6 Qa8 2.Kxc7 e8=S#, 1.f6 Qg8 2.Kxe7 c8=S#

1.Kc6 c8=S 2.Sc5 Sa7#, 1.Ke6 e8=S 2.Se5 Sg7#

Zilahi, düzgün matlar, meredit, eyni fiqura 4 çevrilmə.

Зилахи, правильные маты, 4 превращения на одну и ту же фигуру.

Bakhtiyar Rustamov (Baku, Azerbaijan)

FIDE chess master, chess International arbiter

December 2010